

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
seminarju (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rekeple
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Vabilo na naročbo.

Ob bližajočem se koncu leta uljudno vabimo vse dosedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, da se zopet naročijo za leto 1880 ter nam še skušajo novih naročnikov pridobiti. Kdor ima s čim in hoče naše podvzete podpirati z majhnim darom, naj pristopi med deležnike tiskovnega društva, da se nadomestijo tisti udje, ktere nam je smrt pobrala; dosedanje deležnike pa prosimo, da nam še naprej zvesti ostanejo in tako mogoče storijo nadalješnje prilaganje „Cerkvene priloge“.

Deležnina znaša za celo leto 5 fl.

Naročnina za celo leto 3 fl.

„ pol leta 1 fl. 60 kr.

„ četrt leta — 80 kr.

Naročnina se nam naj blagovoljno po poštnih nakaznicah še ta mesec pošlje, da vemo, koliko naj prve številke tiskati damo. Napisi se naj napišejo razločno in kdor je nov naročnik, naj to pristavi, dosedanj pa naj na nakaznico prilepijo tiskani napis.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Ustavoverni liberalci v zadregah.

Dosedanji nemško-liberalni mogotci se ne morejo navaditi v manjšini ostajati in se tukaj okoliščinam primerno, vsakako pa dostojno obnašati. Veliko več se po otročje repenčijo, okoli sebe mahajo in ropotajo zoper reči, katere so prej, ko so bili v večini, sami sklenoli. Tako pa kažejo svetu svojo politično nesposobnost čedalje bolj in pogrezavajo svoje „precartano“ liberalno ustavo-verstvo v kalužo, iz katere jim je nihče več ne izvleče. L. 1868. so ravno toti liberalci osnovali in sprejeli novo vojaško postavo na 10 let. Po tej postavi je se določilo, da ima Avstrija vzdržavati vojsko 800.000 mož, dalje da ima 250.000 mož vedno pod orožjem ostajati in se vsako leto toliko novincev pobirati, da bo to mogoče. Ta postava je do lani veljavna bila, ker so jo tudi poslanci ogerskega državnega zbora v Budim-peštu sprejeli. Lani so naši in ogerski liberalci isto po-

stavo za eno leto podaljšali, t. j. do 31. dec. 1879. Med tem so se nove volitve vršile pri nas, vsled katerih so nemški liberalci v manjšino potisnjeni, kar jih se vé grozno boli, hudo peče in draži proti ministru Taaffeju, kateri je po njihovih mislih kriv, da so propali, ker je česke poslance pripravi v to, da so po 16. letih zopet prišli v državni zbor. Vsled tega se nasajajo liberalni poslanci skoro na vse, karkoli ovo ministerstvo nasvetuje, tedaj tudi na vojaško postavo. Ta se ima namreč sedaj podaljšati na 10 let. Zoper to postavo nasajajo se liberalci tem bolj, ker zamorejo tukaj res ministerstvu preglavice delati. Kajti pri drugih postavah odločuje navadna večina glasov, pri tej pa je treba $\frac{2}{3}$ vseh, ker so liberalci to l. 1868 tako bili sklenoli. Zato mora tudi kakih 40 liberalnih poslancev pridobljenih biti za vojaško postavo, ker ima narodno konservativna večina navadno le po 174—180 glasov. To vedó liberalci in tega se držijo trdovratno ter se kažejo svetu, da so Bog vedi kako vneti za blagor svojih volilcev, ker hočejo vojaške potroške zmanjšati, varčno gospodariti in tako bremena davkeplačilec polajšati. Ali to je vse le na videz, jalova govorica. Liberalci mislijo ministra Taaffeja zadeti, državni zbor razdreti, nove volitve pozročiti in pri njih s pomočjo jim prijazne vlade na konja vplezati, iz katerega smo jih pri zadnjih volitvah potegnili. V zadrege spraviti mislijo ministerstvo, so pa sami sred njih.

To stoji, da navaženemu zapravljevcu nihče ne veruje, da bo sedaj res začel varčno gospodariti. Liberalci so celih 18 let imeli časa dovolj svetu pokazati svojo varčljivost. Krivi so si sami, da jim sedaj nihče ne veruje razun zaslepljenih pristašev. Vojaško uredbo sedaj naenkrat prekucniti, to nikakor ne kaže, še menje pa število vojakov, zalogo orožja, zmanjšati, ko šteje italijanska vojska 1,200.000 mož, francoska 1,550.000, nemško-pruska 1,860.000 in ruska več kakor 2,000.000. Kdo se upa Avstrijo sred orožanih držav evropskih pustiti z golimi rokami? Nesrečna vojska bi nas stala mnogo več denarjev, kakor

nas stoji vojska dovolj močna za našo obrambo. Naši narodno-konservativni poslanci komaj čakajo na priliko, da bi nam dačna bremena polajšali, toda pri vojaški postavi se tega storiti ne upajo, ker bi tako celo cesarstvo postavili v največjo nevarnost. Tega kot vrli Avstrijanci storiti ne morejo in zato so glasovali in bodo zopet glasovali za njo. Tako sodijo tudi domoljubi v ogerskem državnem zboru in so postavu že podaljšali na 10 let. Liberalci so zanašali se, da jim priskoči liberalna večina gosposke zbornice pod vodstvom glaso-vitega viteza Schmerlinga. Ali tukaj so se močno ukanili. Vitez Schmerling je najbolj zagovarjal po-daljšanje vojaške postave in vsled tega jo je go-sposka zbornica sprejela enoglasno ter poslala nazaj državnemu zboru s tem, naj jo vzame še enkrat v pretres in potem sprejme. Ob enem so svitli cesar k sebi pozvali g. Weeberja, poslanca izmed zmernejih liberalcev, in mu rekli: „vojaško postavu na 10 let podaljšati je potrebno; potroški za vojaštvo so res veliki in jaz (svitli cesar) želim in hočem, da se znižajo, ali o sedanjem trenutku to ni mogoče, bilo bi za obstanek cesarstva prenevarno.“ Dalje so baie cesar dostavili, da se bo itak tudi pri vojaki varčno postopalo, kolikor najbolj mogoče, tudi se jim (cesarju) nerazumljivo zdi, zakaj so liberalci toliko zoper §. 2 vojaške postave (nabiranje novincev), ker so za §. 1. glasovali, kder se število avstrijskih vojakov določuje na 1800.000 mož? Cesarjeve besede je g. Weeber na-oznanil liberalnim tovaršem, ki so sedaj osupnjeni in poparjeni. Nekateri so uže odstopili, drugi o-mahujejo in število zagrizencev se krha, vse pa je grozno sram, da so se v take zadrege s svojim kujanjem zvabiti dali. Prej so ropotali zoper po-stavo, sedaj pa bi naj za njo glasovali, če nečejo veljati kot slabi domoljubi in slabi Avstrijanci ter zgubiti ves dosedanji upliv v najvišjih krogih, vso politično veljavo. Bosna in Hercegovina dala je liberalcem prvi udarec, vojaška postava jim koplje politični grob!

Gospodarske stvari.

Svinjsko meso kako ga po raznih krajih sveta solijo in sušijo.

M. Soho svinjsko meso je vsepovsod zelo priljubljena jed, zato je pa tudi treba pri soljenju in sušenju gledati na to, da se to pripravljane tudi na pravi in najboljši način godi. Poglejmo toraj, kako sladkojedni Angličan svoje svinjetino soli in pripravlja, morebiti se bomo tudi mi od njega v tem oziru kaj naučili, ker je angleška sušena svinjetina široko po svetu kot najboljša in najokusnejša znana.

Tako imenovani Kentovski način svinjo raz-uditi in soliti je tale: Ko se je iz zaklane svinje drobovina ven vzela in sploh svinja za daljše delo

pripravila, jo pusté 24 ur viseti. Stegna se ji po-tem izrežejo, da se posebej osolijo in suše; noge, ušesa, rep in glava se brž za porabo osolé in razun tega kar se je od pleč, ledvične pečenke in reber za mesene klobase na stran djalo, se vse drugo meso za pečenje porabi. Kar je še ostalo, se razreže ali razseka v primerno debele kose in rahlo vriba z zmesjo, ki obstoji iz soli, sladkorja in soliterja. Na to se v dno kadi, v katero se ima meso vložiti, plast soli potrosi, na njo meso trdno vloži in vsaka druga plast mesa zopet s soljo dobro natrosi. Včasih se tudi nekoliko kapelj vode na meso poškropi, da se tako sol prej razpusti. Boljše pa je z vodo nič ne škropiti. Če se v prvih 14 dnevih salamurja še ni tako vzdignila, da nad vse meso stopi, se iz soli, sladkorja in saliterja močna salamurja skuha, pusti, da se ohladi in izhlajena na meso vlijeje. Na meso se položi lesen pokrov, kateri se s kamnom dosti težkim obteži, da vse meso v salamurji leži in nič iz nje ne moli. Ko je meso še dve do tri nedelje v soli ležalo, se vzeme iz nje, na različne potakne, da se tako oteče. Slednjič se razobesi v dim in se pusti sušiti. Po dveh mesecih je že za kuho in godno, še bolj po treh mesecih. Rano spomladi se suho meso v pavolnate prtiče kos za kosom zašije in ti še z gosto apneno vodo pomažejo, da se ga muhe ne lotijo. Na 60 kilogramov svinjetine računijo na Angleškem 9 kil. soli, 1 kil. soliterja, $\frac{1}{2}$ kil. sladkorja in 1 kilo morske soli. Tako delajo Angleži s svinjskim mesom.

Poglejmo zdaj, kako ravnaajo Francozje. Tudi Francozi so gorki ljubitelji suhega svinjskega mesa in zato si ga tudi veliko in umetno nasuše. Oni zaklanih svinj ne varijo, t. j. oni jih ne poma-kajo v vreli krop, da jih s tem ščetinja osnažijo, ampak na Francoskem zaklano svinjo osmodé. Napravi se zato primeren velik kup suhe slame in zaklana žival se položi na njo. Slama se zažge na tisti strani, od ktere veter vleče, in tako se vse ščetine v hipu osmodé. Kar še kaj kociinja ostane, to se s ščopom goreče slame popolnoma osmodi. Na to se vsa svinja z mrzlo vodo in ščetico prav dobro početa in oiba in še z ostrimi noži obrije. Francozje pravijo, da se tako pripravljena svinje-tina bolj in delj časa drži, kakor pa če se svinja v vrelem kropu vari, kar je tudi vse prav ver-jetno. Na svinjo 150 kil. težko se računi 20 kil. kamnene soli, 5 kilov sladkorja, 90 gramov stol-čenega pepa, ravno toliko dišečih nagelčev in tudi 90 gramov ribane nove dišavine. (Neugewürz). Te suovi se med seboj dobro pomešajo in s to zmesjo meso uro ali dve vtirava. Na to se meso trdno v kad zloži, vsaka plast mesa s to zmesjo dobro potrosi in kar je še ostane vrh vložene-ga mesa vsuje. V treh do štirih tednih se sme meso iz kadi vzeti, in v dim obesiti, da se posuši.

Krače (šunke) in sploh sušeno meso se v posebnih za sušenje napravljenih hišah sušijo. More se pa to tudi v navadnih kuhinjah z odpr-

timi ognjišči ali pa v dimnikih goditi, seveda če se ne kuri s premogom. Nekteri priporočajo za kajenje koruzne storže, pravijo, da to mesu posebno slast podaja. V Hamburgu pa tudi pri nas sem ter tje suše meso v najvišem delu hiše pod podstrežjem, kamor po posebnih cevih dim iz najspodnejših delov poslopja dovažajo. Tako pride le suh in hladen dim na meso in to daje mesu več slasti in boljši okus, kakor pa, če bolj blizu ognja visi. Slavno znana vestfalska salamurja za soljenje krač obstoji iz 3 kil. kamnene soli, 1 kil. sladkorja, 90 gramov soliterja in 13 litrov vode. V nji se prej navedene reči kuhajo, pene pa vedno sproti suemajo. Ko se je skuhan salamurja do dobrega ohladila, vlije se na krače in meso in toliko da je vsa mesovina od tekočine do dobrega pokrita. V 4–5 tednih so potem krače za dim godne. Ta salamurja se more, če je še kaj ostane, večkrat porabiti in zopet na nove krače in meso vlijati. Vendar pa se mora iz nova prekuhati, ji pene posnemati in nekoliko prvotnih snovi zopet pridjati. Predno se krače in svinjetina sploh v sol položé, morajo se vsakokrat dobro omiti in do suhega zopet obrisati. Posušene se dajo več let hraniti, ako se v pavolnate prtiče zašijejo in v pepel ali stolčeno lesno oglje vložé. Nekterim dve leti stara posušena krača bolj diši, kakor jednoletna. —

Tu naj se še na kratko popiše celo priprosta naprava, kako praktični Amerikanci svinjetino suše. Vzamejo sod, polovnjakove velikosti. Izvzame se mu oboje dno. Ta sod se potem postavi nad jamo v zemljo narejeno po koncu. Gornji pod se potem nadomesti s pokrovom, ki sod trdno zavezne. Pod sod pelje plehast cev, kakoršne so pri železnih pečeh v navadi, morda 2 sežnja dolga, čim dalja tim boljša. Na drugem koncu te cevi, ki tudi v jami konča, se nahaja ponva, v kateri se za kajenje potrebne snovi žgó, kakor brinje, koruzni storži, iverje itd. Jama, v kateri se kuri, mora pa globokejša biti od one, nad katero se je sod postavil, in se da tudi trdno s pokrovom zavezniti. V prvič opisani sod se za sušenje namenjeno meso na poprečne raznje razobesi in s pokrovom sod trdno zavezne. Zdaj se začne v drugi jami v ponvi kuriti in meso v sodu sušiti. To se godi tako dolgo, da je meso dosti suho. Posoda prav po ceni, v katero se svinjsko meso vlagati more, so sodi, kakoršnih imajo trgovci za olje. Dno na jedni strani se sodu izvzame, sod s slamo ali senom dobro izžge in na to dobro izriba in izsnaži. Taki sodi so za vlaganje mesa prav po ceni in primerni.

Nošnja in nasad dobrih jajec.

Marsiktera gospodinja željno čaka, da jej kura znese katero jajce, ker je potrebuje za pripravljanje mnogoterih jedi, zato pa tudi skrbi, da ima dobre kure in kvoklje, ki valijo piščeta. In ker mi je znano, da tudi gospodinj „Slov. Gosp.“ rade prebirajo, zato hočem svoje skušnje o tej

reči tukaj objaviti. Kure, ki se rade potepajo, niso kaj prida, ker zgublajo tudi jajca. Da pa se kure začno potepati, je krivo tepenje in preganjanje kureline in slaba postrežba; kajti če doma živeža ne dobijo, si ga morajo drugod iskati, in tako se tudi zgubi hasek od kur. Odtod pride še tudi, da slabo nesejo in jajca so dostikrat majhena. Dobra kura iznese v 20 dneh 15 do 20 jajec; pura v 25 dneh 18–20; goska v 28 dneh 12 do 15, raca navadno v 28 dneh do 18 jajec. Spomlad in jesen je najboljši čas za nesenje jajec in posebno mesec maj. Najrajši pa nesejo kokoši med „gospojnicami“. V tem času se jim tedaj mora podajati primerna dobra hrana. Ako hočemo, da kokoši iznesejo dobrih jajec na za nasad, se mora paziti na petelina, da se z raznovrstnimi kurami ne pari, kajti potem ni dobrega uspeha. Goska navadno iznese 12 do 15 jajec, ki so dobra za nasad. Iznese jih več, te niso sposobne za nasad.

Jajca za nasad ne smejo biti preveč stara, pa tudi ne prefršna; vendar so boljša fršna kot prestara. Stareja od 14 do 20 dni ne smejo biti. Navadno pravilo je: da se pri kokoših in racah vzamejo jajca za nasad, ki so istega mesenca. Dobra jajca za nasad se spoznajo, ako ž njimi potreseš, in nobenega klopotanja ne slišiš. Tudi se to pozna, če se denejo v mlačno vodo; če jajce utone, je dobro, ostane pa na površini vode, takošno ni za nasad. Kdor hoče imeti več petelinčkov (kokotov), naj izbere podolgasta jajca; ako pa želi več piščet, naj izbere kratka, okroglasta. Treba je pa na to paziti, da je kraj, kder kvoklje sedijo, suh in ne vlažen, ker bi sicer zapstoj pričakoval piščet. Mnogo stori pri mladini tudi zdrava hrana. Prva najboljše piča za piščeta so trdo kuhana in drobno skosana jajca. Kedar mladina poraste, se ji podaje drugi živež: proso, skosana zeljava itd. Ako opaziš, da je mladina žalostna, je to znamenje, da je bolena. Bolezen ozdraviš, če prineseš mravljinjak, ter ga deneš kraj mladine, ktera bo mravlje lovila in zobala, ter tako zopet ozdravila. Anka Haramijeva.

Bučelarsko društvo štajersko obhaja 27. dec. t. l. v Gradcu svoj občni zbor. Pri tej priliki bo znani izvrstni bučelorejski mojster in učitelj v Celji g. M. Kresnik razlagal o prezimovanji bučel.

Dopisi.

Iz Središča. (Popravek.) Mnogo cenjeni „Slov. Gospodar“ prinesel je iz Središča dopis, v katerem se naš župan in celi srenjski zastop napada, ker odbornike imenuje prikimavce. Temu odgovarjamo zastopniki srenjski:

Neresnično je, da bi se bil naš župan kedaj komu za ta posel vsiljeval; nasprotno še branil se je, ter ga le prevzel, ker je bil enoglasno izvoljen. Od nekdanj se je na občinske stroške nem-

ški časnik naročeval, ker pa „Tagespošta“ s svojimi naznanili najbolj tirjatvam, ktere občinski zastop na Štajerskem do lista stavi, ugaja, smo popustili „Gemeindezeitung“ in se naročili na Tagespošto. Za politične namere tega lista pa se ne brigamo. Gledé računov naš župan popolnoma postavno ravna. Den pred, ko se sklepajo računi, se to po bobnarju vsem tržanom naznani; v računu se pred vsemi nazočimi točka za točko pretresuje in slednjič še, pred ko se odobri in podpisuje, župan vpraša: če nima kdo kaj zoper račun. Res je sicer, da se račun, kateri bi postavno moral v srenjski hiši na ogled se položiti, pri onem srenjskih svetovalcev razpoložiti, pa to le s tem namenom, da bi ga tisti, kateri na rotovž računa pregledavat iti nečejo, to leži v privatnej hiši, kder se njim eno in drugo razloži, storiti zamorejo. Da bi pa kdo bil branil račun pregledati, to ni res. Da so računi v pretečenih letih nekoliko zaostali in da temu ni kriv sedanji blagajnik in župan, je znano vsem tržanom; občinske račune izdeloval je namreč mož, ki je bil star in slaboten in je nže mrtev. Naša kasa, v kateri se hrani srenjsko premoženje, ni veljala 800 do 1600 gld. ali še več, kakor dopisnik pravi, temuč le 520 fl. in je bila že za prejšnjega župana kupljena. Da je pa blagajnica bila potrebna, bode vsak pripoznal, ki pozna našo občino gledé nenege premoženja. Neresnično je, da bi bil ostanek v kasi kdaj znašal 3000 fl. dalje neresnično je, da bil l. 1870 blizu 900 fl. blagajnički ostanek znašal. Da bi g. dopisnik le enkrat občinski račun pregledal in se za seje in sklepe občinskega zastopa bolje brigal, moral bi znati, da kurentni stroški znašajo čez 1300, izvanredni pa 500 do 700 gld., in ker pa se v srenjsko kaso še le jeseni vplačuje, ker ljudje še le takrat denarje dobivajo: dače in službene plače, za srenjske sluga in druge reči se še pa pred letom poplačati morajo, tako ne moremo razumeti, kako bi se zamogle z ostankom omenjene plače storiti, ob čem pa ostanek na obresti naložiti. Dalje bi moral g. dopisnik znati, da se pri nekem hramu ni kanal napravil, ter da temu ni kriv župan, ampak to, da občinski svet, ki si je prostor na mestu, kjer bi se moral kanal zidati, pregledal, dozdaž še do nobenega sklepa ni prišel. Slednjič še le omenimo, da je lahko ljudi črniti, da pa bi bolje bilo se pred o resnici takih krivenj prepričati, kakor pa neresnične izjave hudobnih ljudi pobirati in po časnikih trositi.

Odborniki trga Središkega.

Iz Žavca. (Smešnica). V našem trgu se je na sv. Miklavža večer sledeči smešni prigodljaj pripetil: Mož je šel v gostilno. Ker najde veselo družbo, ostane dalj časa tam in precej vina popije. Začeli so se pivci šaliti z možem in eden njih ga po celem obrazu tako počrni, da mož ni bil za spoznati. Pozno v noči se poda domov, kjer so ga pri slabi luči njegova žena in otroci pričakovali. Komaj se mož močno okajen privali skozi

dveri, že mlajši otroci strašanski krik in jok začeno. Starejši sin in mati pa zagrabijo moža, ktere ga zaradi temne luči tudi ne spoznajo, in ga s krikom: „marš vun parkelj, mi te ne potrebujemo, naši otroci so pridni“, skozi vrata na ulico potisnejo. Akoravno je nedolžni mož začuden temu početju nasprotoval in rekel: „Hudirja, kaj me ne poznate, jaz sem ja tukaj domač“, moral je pred zaprtimi dvermi za pregreho drugih pokoriti se. Drugi den, ko se je reč zazvedela, po trgu smeha ni bilo ne konca ne kraja.

Iz Hajdine. (Letina) pri nas bila je srednje dobra. Sprva smo se nadejali, da bo prav dobro leto. Ko je pa prišel čas za spravljjanje pridelkov, je se vsega menje namlatilo, kakor smo si bili mislili. Samo to imamo, da nas je ljubi Bog toče obvaroval, ki je druge okolice strašno poškodovale. Koruze, ajde in repe dobili so pri nas nekateri jako obilno tako, da so komaj pod streho spravili. Delali so, kolikor se je le dalo. Vkljub temu je pa nepričakovani sneg 15—16. oktobra mnogo pridelkov zunaj dobil. Ljudje kratke pameti bili so vsled tega jako razdraženi. Mnogi so neumno preklinjali sneg in vreme. Res je bilo žalostno gledati prerani sneg. Ali Bog zamore zopet pomagati, kar se je tudi zgodilo. V kratkem je pripihal topel jug, sneg pregnal in zunaj zaostale pridelke posušil, tako da jih je lahko bilo pospraviti. Potem je zapalo debelo snega, huda zima pritiska. Toda kaj bomo o zimi toževali? Vsaj je sedaj za njo čas. Bog nam le ohrani ozimino pod snežno odejo, da ne bo res, kar pregovor veli: „kedar saninec dolgo gre, tedaj se po malem kruh je“. M. St. kmetski sin.

Iz Celovca. (Smrt — zima). Dne 30. nov. umrl je v sv. Štefanu v dekaniji Velikovec (Völkermarkt) č. g. Anton Jerala, Obreški (Haimburg) župnik v pokoju. Pokojnik bil je rodom Kranjec ter 42 let zvesto in neumorno deloval za dušni blagor koroških vernikov. Čeravno nikder ni imel posebno obile plače, vendar je po zmernosti in varčnosti prihranil lepo imovino, ktero je poročil v blage namene: 4000 fl. za štipendije onim dijakom, kateri so v njegovi rojstni fari Železnikih na Kranjskem rojeni, 1000 fl. ubogim omenjene fare in 100 fl. ubogim svoje fare v Obreh. Zvesti delavec v vinogradu Gospodovem, vneti rodoljub in blagi mož naj v miru počiva! — Zelo hudo zimo imamo letos pri nas. V Celovecu kazal je toplomer teden dni 20—21° R., po nekterih krajih celo 23°. V glanski dolini pa imajo še hujšo zimo. Vendar zdaj že nekatere dni sem nekoliko pojema. Vrbsko jezero še ni zamrznilo, zato je mesto in okolica vsaki den skoraj celo dopoldne v meglo zavita.

V. S.

Iz Svičine. (Vmestenje novega g. župnika Antona Fišer.) Z otožnim srcem premem za pero in pišem sledeče vstete misleč na dobre in darežljive posestnike v Svičini. Pri takih ljudeh bivati in se z njimi radovati mora biti veselje

za dušnega pastirja. Skoro s težkim srcem sem se podal tjekaj le za tri mesence, pa še s težjim zapuščal kraj, v katerem bivajo blage duše, o čemur sem imel dovolj priložnosti prepričati se. Stopiti sem moral v prazni farovž, kar se vselej pri spremembah godi, a radost me je obhajala, kedar koli so se spominjale blage gospodinje farnega oskrbnika in pošiljale žmavca in špeha, kratko, vsega, kar je manjkalo in se neobhodno potrebovalo za vsakdajne potrebe; še celo uprašati so dale, če kaj manjka in tudi zadovoljno poslale, za kar se je prosilo. Zato vam izrekam javno hvalo in zahvalo za vse darove, povrnil vam bo gotovo Tisti, kateri je rekel: „kdor vas sprejme, mene sprejme, kdor pa mene sprejme, sprejme Tistega, ki me je poslal.“ Srčno zahvalo izrekam tudi č. g. Aleksandru Setznagel, opatu sv. Lambrechta, ker so več nedelj v farni cerkvi meševali za farmane, ko ni bilo g. kaplana. Na prvo adventno nedeljo, ko se je obhajalo godovno farnega patrona sv. Andreja, je bil veseli den za Svičinsko faro, ker so bili vmeščeni novi župnik č. g. Antonij Fišer. Da se je dvojno obhajilo slovesno opravilo, so blagi farmani dovolj denarja in drugih reči darovali, kar zopet ljubezen do svojih dušnih pastirjev kaže. Že pri prvem prihodu g. župnika v petek pred prvo adventno nedeljo so mili glasovi zvonov in pokanje možnarjev naznanjali prihod novega pastirja duš. Pripeljali so se ob desetih skozi slavalok z napisom „Živeli“ na katerem so slovenske zastave vihrale. V nedeljo pa če prav tudi pri slabem vremenu prišlo je toliko ljudi, da se je drug drugega komaj izogibal. Ob desetih se podajo v procesiji navzoči častisti gospodje: dekan J. Čuček, J. Tomažič, župnik v Gomilci, Korbinijan Lajeh, župnik pri sv. Juriju na Pesnici, A. Jazbec, župnik pri gornji Kungoti, spremljani z muziko znanih „Polakov“, še celo venčana dekleta se niso zbala snežnega vremena. Po obljubi in prisegi novega g. župnika v cerkvi sv. Andreja v Svičini so čast. g. dekan obrede umestjenja v prav genljivi besedi Svičinčanom razlagali in jih nagovarjali, da naj dušnemu pastirju težav ne pomnožujejo, kojih itak vsaki v svojem pastirovanji dovolj najde. Na to se podajo na prižnico č. g. Korbinijan Lajeh, ter počastijo sv. Andreja v gorkih besedah ter priporočujejo ljubezen do novega gospoda župnika. Po pridgi so prvokrat meševali č. g. Anton Fišer, novi župnik, za svoje farmane; raz orgel se je razlegalo milo petje in godba pri slovesni sv. meši in daleko je odmevalo pokanje možnarjev. Slovesnosti primeren konec je dal sledeči obed, kder so se vrstile živalne in vesele napitnice. Odhajajočega srčno poželjenje je, da bi novi g. župnik našli enako sočutje in vdanost na novem mestu, kakor tisti, kateremu ostane trimesečno bivanje v Svičini v blagem nepozabljivem spominu. Bog, pastir vseh pastirjev, ohrani vse v svojej milosti in povrni jim vse storjene dobrote!

J. Žmavec.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V naših delegacijah imajo liberalci 30, konservativci 29 glasov in so prvi izvolili viteza Schmerlinga za predsednika in Wolfruma za namestnika, so torej konservativci brezobzirno v kot potisnili. To si konservativci naj zapomnijo in ne sklepajo z liberalci porazumov, ki hočejo le brezobzirno strahovati. Baron Haymerle je predložil proračun za skupne zadeve celega cesarstva, ki znašajo 105 milijonov. Ako odbijemo skupnih ministerstev lastne dohodke, imamo davkeplačilci pokriti 99 milijonov, nas zadenene 68, ogerske dežele 31 milijonov. Za Bosno in Hercegovino bo treba 8 milijonov. V državnem zboru zadržujejo hitro delovanje najbolj liberalni jezični dohtarji; ti hočejo vedno govoriti in se povsod ustavljajo uspešnemu zborovanju. Zato so konservativci v odborih še le sedaj dognali: da se uravnava zemljiščne dache ne sme prenegliti na škodo kmetom, kar bi se zgodilo, ako bi se tem ugovarjanje pri konečni cenitvi čistega dohodka skrčilo ali celo zabranilo, kakor so liberalci hoteli, dalje, da pride v pretres postava zoper umetno vino in da bo vsak kaznovan s platežem od 25—500 fl. ali zaporom od 5 dnij do 4 mesence, ako bo ponarejeno vino kot pravo prodaval. Kmalu bodo konservativci določili postavi zoper oderube in zoper posilno legaliziranje. Sploh priznati moramo marljivost naših slovenskih in konservativnih nemških poslancev. Volitev glasovitega Offenheima bo ovržena, ker je dokazano, da so jegovi judovski mešetarji glase kupovali in celo okrajnemu glavarju v Sučavi 3000 fl. namizo položili. Liberalce, denar in Jud, to se nahaja pogosto vkup! Zraven grozne zime nadleguje hudo pomanjkanje prebivalcev v Moravskem, Gališkem, Šleziji in Českem in so mile prošnje doposlane državnemu zboru, naj pomaga. Judi pa se ondi čudovito množijo in bogatijo. — Na Ogerskem in Erdeljskem je deloma potegnil jug in pouzročil okoli Arada grozno povenenje, mnogo vasi, trgov in mest je poplavljenih, 10.000 ljudi brez strehe, sedaj pa je uže mraz pritisnil. Nesreča je velika, trpljenje nepopisljivo.

Vnanje države. Huda zima po Evropi, celo na Italijanskem in Francoskem, ubogim ljudem veliko trpljenja dela. Na Francoskem in Pruskem je glad in v Šleziji pobira ljudi vsled gladi pomor in legar. To pa ne moti evropskih državnikov, da nebi spletkarij snovali, ki merijo na boj. Posebno pruski Bismark jim je prerok, h kateremu zaporedom dohajajo na pogovore ruski, italijanski, francoski, angleški ministri. Španjski kralj se je komaj oženil, a uže se trese jegov prestol, povsod vre in bati se mu je revolucije, ki hoče proglasiti: španjsko republiko. — Angleži v Indiji in Afganistanu niso več varni. Jihovega vice-kralja ondi je nekdo na ulici hotel ustreliti; 3krat je sprožil revolver v njega pa ni zadel. V

Afganistanu je se pa vse prebivalstvo vzdignilo zoper angleško vojsko. General Roberts se hrabro brani, ali sovražnikov mu dohaja vedno več, ki so dobro z angleškimi puškami orožani. Prisiljen je umikati se pred njimi nazaj. — V Ameriki so Čilenci vzeli mesto Pasagua in Iquique, toda ko so prodirati začeli dalje v deželo, imeli so nesrečo v nekeji bitki, kder se jih je 1500. mož moralo nasprotniku podati.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Kri v Ludbregu na Hrvatskem.

II. O naštetih dnevih še dan danas narod opravlja svoje pobožnosti; ali v največem številu zbira se prve nedelje po prazniku rojstva B. D. Marije. Ker pa se na ovo nedeljo obhaja spomin posvečevanja župne cerkve (odtod „sveta nedelja“), to so prednamci obe svetkovini združili v jedno, ali bolje: prenesli so posvečenje iz dneva Marijinega na svetek cerkve posvečenja, t. j. prvo nedeljo po maloj Gospojnici. — Če tudi je spomin cerkve posvečenja v nedeljo, vendar se ljudstvo, zlasti iz daljših krajev bivše „granice“, tu zbira že v četrtek zvečer otako, da je v petek zgodaj precejšnja družba prošenikov, ki zahtevajo sv. spoved in pričest (obhajilo, obredovanje). V sedanjem času se prošenje odpira v petek zarana pa traja do nedelje pod večer. Da se naroda mnogo zbira, opazil je to štovani dopisnik; brez dvombe se ga je letos skupilo do 16 tisoč.

Kako so nekoč odlične obitelji, družine plemenite in imenitne, dolazile ovamo pak za svečanost v cerkvi se zavzemale in pobožnost do svetih skrivnostij, poimence sv. Kri, izkazovale, o tem pričujejo vrlo bogati in okusni darovi, ki so jih poklanjale titoj cerkvi. Med ostalimi spominjam monštrancijo, v kateri se hrani in pokazuje sv. Krv; poklonila jo je l. 1777 vdova grofa Stramann. Taj dar je osobito vrednosti ne samo po zlatu in dragocenem kamenju, on ti oznanjuje tudi roki spretnega umetnika. Razven tega najdeš raznih velelepih krasnih pacifikalov ter oblačila, ki se med darovi odlikujejo glede svoje starodavnosti. Vse nas to nehotice spominja, kako je o svojem času plemeniti in odlična gospoda obiskovala ovo cerkvo; ob jednom pa nam se žalosti duša, gledajoč silno premembo, zdatni razloček nabožnosti in duha krščanskega, kojim so dihal višji krogi in boljarske hiše takrat, a kojim duhom so take družine napojene (se ve da z dičnimi izjemkami) sedaj. V ostalem, kdo bode še se temu čudil! Žalostno sicer, ali resnično. Istina, kar se tiče našega dobrodušnega iz verskega gledišča nepokvarenega naroda, reči mi je, da tudi dan danas rad se spravlja na sv. obhode in shode; ali za koliko je ljudstvo spustilo v tem obziru, vzrok je brez dvombe slabo gmotno ali materijalno stanje, ker ga zraven neznosljivih davkov tlačijo

zaporedoma nerodovijna letine. Rado k nam prihajajo Slovenci iz sosednje Štajerske, Medjimurci, brati Slavonci in bivši Graničari pak onda blagoselni Zagorci, — vsi v velikem broju.

Ker že govorim o cerkvenem predmetu, ne morem, a da ne omenim krasne kapele v ludbrežkem gradu. Komur je znan Ludbreg, spomniti če se vprav ogromnega grada na severnoj strani po novejšem ukusu sezidanega, akoravno že 1792 prenovljenega. To je lastnina kneza Batyanya. V tem poslopju razi zemlje na zapadnoj strani po celem pročelji razprostira se kapela, podosta velika; da je pozidana početkom 15. stoletja, to izdaja slog, malarija na presno in kuba. V toj cerkvi, ki še danas kazuje dragove ali slede lepo in slavne svoje preteklosti, je ličen žrtvenik (oltar) a zadej više ovega visi razpelo 3 m. 72 cm. 26 mm. dolgo. Križ načinjen je 1412; to leto se namreč točno izbira ob podnožju. Križ in na nj razpeto telo je od lesa. No, dragi mi čitatelj, za kaj to priobčujem? Opisani predmet nije samo starina, nego je prava pravcata umetnina. Da ti je, kršćanine, videti ovo sliko, ti bi iz potezov na licu, ti bi iz mišic in žil po rokama in nogama, iz pogleda, očij čital in čutil tisto bolečino, ki jo je Jezus na križu umirajoči pretrpel za nas. Divno je to propelo! Ko sem ga opazil prvič, pietresla me je silna misel, koliko da je duša naša vredna, ker se je sam Sin božji ndostojal za njo tako ponižati. Onim, koji so imeli priliko gledati toto razpelo, nepozabljiv gotovo jim bode spomin na gradsko kapelo ludbrežko. Zala bišica božja je s početka sedanjega stoletja odločena za očitno porabo; vhod ima od javne ceste. Iz župne cerkve ide v isto procesija vsakega leta po trikrat; a inače se čita sv. meša, kedar kdo želi. Na vsaki način vredno je, da si gradsko kapelo razgledaš, ako kojoj zgodjo obiščeš naš trg. Osobito bi to priporočal onim, koji dolaze kakti hodočastniki (romarji) k nam na sveto nedeljo; a mi si bodedo prizadevali, da jim bode ulaz (vhod) dopuščen in pristopen.

Na dopis ovaj potaknolo me je najprvije spoštovanje do svete stvari pak onda veliko nagotje do krvnih nam bratov vernih Slovencev, kojih sem letos ob času sv. nedelje opazil prilično čislo. Poslal bi ga bil že prvije, a nisem mogel hitro do gradskega arhiva. Za to imejte dobroto, gosp. uredniče, da ove redke uvrstite u Svoj cenjeni list, (Jako radi, prisrčna Vam zahvala! Urednik.) kdar Vam se zopet o zgodi oglasim, ne zaprite mi predalov. Ljudovik Knezić, svećenik.

Smešničar 51. Dva sosedu blizu cerkve srečata se, ko je ura v zvoniku odbila dve četrtinki. „No, sosed, kaj rečeš, koliko četrtink ima naša ura v zvoniku?“ On reče: 4. „Ni res“, sega mu prvi v besedo, „ima jih 10.“ „Ni mogoče“, reče drugi. „Res je“, trdi zopet prvi rekoč: „glej, najpoprej odbije 1 četrtinko, potem 2, dalje 3, in na

zadnje 4, skup 10⁴. Aha, zategne začudení sosed in dostavi: ljubi moj Jirga, sedaj zopet vidim, da imaš glavo, da malo kdo takšno.

Fr. Kupčič.

Razne stvari.

Vojaško postavo so liberalci zopet odbili, ker je proti glasovalo 133, a za njo samo 150.

(V Dravo pala) je perilja Jožefa Kopiš v Mariboru in utonila.

(Dr. Duhač) mariborski-ptujski itd. poslanec je malokedaj v državnem zboru, tudi ni voljen v noben odbor, zato pa utegne temveč v Mariboru muditi se in govoriti. Nedavno je govoril v družbi gospá, ki so med šolsko deco delivale obleko, obutala itd. Govor je „Marburger-Zeitung“ objaviti obljubila, pa naposled opustila. Moral jej je uže presedati. V graškem „Volksblattu“ vsaj se nekdo pritožuje, kako je govornik hrabro udrihal po nekšnih „brezdomovincih“. Ako je g. dr. Duhač takrat mislil na verne katoličane in jih po šegi liberalnih kričačev in židovskih mazačev imenoval „brezdomovince“, tako ni vedel, kaj je govoril. Ob času volitev pa rad pošilja k čč. gg. frančiškanom, naj pojdejo njega volit!

(Zastrupilo) se je 17letno dekle Liza Kodrič v Bistrici zaradi domačih prepиров.

(Na plesu stepli) so se fantje v Kraloveih ljutomerskega okraja ter enega s pištolo smrtno ranili.

(Drava premrznila) je v Vuhredu tako, da čez led težke vozove prevažajo.

(Zmrznil) je posestnik Štefan Zafošnik na poti domov iz Cirkovic na dravskem polju. Nesrečnež je poprej preveč žganjice popil.

(Nič novega ni), kar je Spielfeldski „Bauernverein“ državnemu zboru doposlal, namreč: večjo colnino na tuje pridelke, deželne posojilnice, znižanje užitnine, odpravljenje posilnega legaliziranja, postavo zoper oderuhe, zoper ponarejevanje vina itd. Take potrebe za kmetsko prebivalstvo zahteva „Slov. Gospodar“, konservativna društva in poslanci uže mnogo let — zastonj, ker se liberalne vlade ne moremo brž in celó znebiti. Vendar upanja imamo, da se bodo reči vendar enkrat bolj na našo stran nagnile.

(Okrajnemu zastopu v Gornjem gradu) za načelnika izvoljen je g. Jakob Spende iz Gornjega grada, za namestnika g. Anton Goričar iz Mozirja.

(Iz Brašlove) se nam piše, da je ondi v župana izbran blagi g. Franc Prislau v Parižlah. Mož je „Slov. Gospodarja“ dobro znan kot veren katoličan in značajan sloveuski domoljub. Čestitamo! Bog ga ohrani!

(Iz Zreč) pri Konjicah se nam piše, da je 10letni fantič Zadekov v Dravinjo pal in utonil, posestniku Mumelnu pa žaga do tal pogorela, tudi se pritožuje zoper nered pri Konjiški pošti.

(„Slavnostni sprejem slovenskega pešpolka Kuh-novega“) štev. 17. zove se knjižica, spisana od g. Fr. Hlavke, tiskana v „Narodnej tiskarni“ v Ljubljani, kder se dobi za 15 kr. Knjižica ima tudi kratko zgodovino slavnega tega slovenskega regimenta.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Lacko 11 fl., Kocuvan 12 fl., Kolenko 7 fl. (ustn. in letn. dpl.), Rotnik 2 fl. (letn.), Vraz Iv. 1 gld. (letn.)

(V Pragarskem) je sodnija prejela tamošnjega poštnega ekspeditorja, Fr. Rosenkranca, ker ga dolžijo goljufije.

(Iz Silj pri Slov. Gradcu) se nam poroča o rujavih osepnih, ki ondi male in odrasčene, posebno možke, napadajo; mnogo jih je umrlo.

(Č. g. celjski opat) vzame vsled dognane sprave svojo tožbo zoper „Slov. Gospodarja“ nazaj.

Preklic.

„Slovenski Gospodar“ je 10. julija t. l. v štev. 28. objavil glavni članek z napisom „Celjska volitev za mesto in trgo“, v katerem se je zoper častitega gospoda celjskega opata Antona Vrečko več krivega reklo, kar ni res. Vsled sodnijske preiskave smo se prepričali, da gospod opat niso agitirali za gospoda dr. Forreggerja, ampak le svetovali: brezvernika ne voliti. Podpisani urednik obžaluje tedaj, da se je v našem listu prostor dal omenjenemu članku in preklicuje vse, kar je „Slov. Gospodar“ v štev. 28. in 34. t. l. proti častitemu gospodu opatu celjskemu žalega objavil.

V Mariboru dne 18. dec. 1879.

Dr. Lavoslav Gregorec,
odgovorni urednik „Slov. Gosp.“

Listič uredništva. G. Č. v Bohinjski Bistrici apis je preobširen, posneli pa bomo iz njega dopis in prihodnjic objavili. — G. V. S. v Celovcu: lepa hvala, prosimo za objubljenje; iz Koroškega nam bodo dopisi jako uga-jali. — G. Sl. „Kruči“ dobro došli, hvala! Dopis iz Obršča je prehud, pesem „št. Iljskih kramarjev“ žaljiva. G. Živkov in g. L. v K.: se bo hvaležno porabilo prilično; g. K. in drugi prihodnjic.

Loterijske številke:

V Trstu 13. decembra 1879: 8, 39, 36, 16, 42.

V Lincu 39, 65, 23, 75, 35.

Prihodnje srečanje: 27. decembra 1879.

Dobre, pravične, nepokažene voščene sveče,

za katere se daje poročstvo, iz najboljšega čistega čebelnega voska, katere izvrstno lepo in prav počasi goré, prodajata po najnižjej ceni.

1—7 P. & R. SEEMANN,
Ljubljana, Gradišče, Vegove ulice, št. 8.

Desek se potrebuje.

(Ponudba.)

Za izdelovanje zabojev ali kišt potrebuje se okoli 30.000 desek. Pismene ponudbe vlagajo se do 26. dec. 1879 pri ravnateljstvu deželskega kopališča v Slatini na Štajerskem. Več in natančneje povcdanega nahaja se v „Slov. Gosp.“ štev. 49.

V Gradcu dne 21. nov. 1879.

2—2

Deželni odbor štajerski.

Mlin se v najem (ali v štand) da.

V Šibeneggu hiš. št. 1., 8 minut od železniške postaje št. Jurijske, ima 4 tečaje, stope posebič, vse v dobrem stanu zdaj, kar bi zanaprej manjkalo, se bo čisto popravilo. Ima nad 2 orala zemlje, travnik in njive, stelje, kolikor nje potrebuje.

Prejšnja mlinarja sta bila vsak po 9 let; sedanji pa 15 let; zdaj že premožen, gre na svoje posestvo. Želi se priden in pošten mlinar, da bi večkrat po 3 leta v zastopnosti z lastnikom skupaj ostal.

Najem se prične 24. aprila 1880.

Kdor želi, naj se oglasi pred Božičem pri lastniku.

Janez Kranjc p. d. Gorjup

3—3

v Verbnjem.

Javno zahvalo

vsemu spoštovanemu občestvu iz Ljutomera in okolice pa tudi čestitim gospam varaškim, ki so med dolgotrajno boleznijo gospo

Angelo Ornik

milovale in jej pri pogrebu zadnjo pot posodile, izrekamo žalujoči.

V LJUTOMERU dne 15. dec. 1879.

Ivan Ornik,
soprug, nadučitelj v Brežicah.
Viktorija,
Aleksander,
Miroslav,
oroci.

J. D. Huber,
knjigar
Josipina Huber,
starši.
Alto Huber,
brat in fotograf.

Vinograd na prodaj.

G. Nagy-jevo vinogradno posestvo, v krasnej legi na hribu sv. Urbana blizu Podčetrtna, obstoječe in 4 oralov vinograda, potem sadunosnika itd. se proda pod sodnijski nastavljen ceno; polovica zamore na posestvu vknjižena ostati. Pred kratkim prostorno pozidani gosposki hram ima veliko prešo s prikladno in izvrstno stiskalnico, 3 sobe in 1 sobo pod strešjem, kuhinjo, obokano vinsko klet za 30 štrtinjakov.

Oglašja se in več poizvje pri hranilnici mesta Celjskega.

3—3

OZNANILO.

Podpisano ravnateljstvo si daje čast p. n.

društvenikom vzajemne zavarovalnice Graške proti ognju

uljudno naznaniti, da se

vplačevanje društvenskih doneskov za leto 1880 s 1. januarjem 1880 prične, kar se zamore o vsakem času zgoditi ali pri ravnateljstvensekj blagajnici v lastnej hiši v Gradcu (Sackstrasse Nr. 18/20.) ali pa tudi pri distriktnih komisarijatih.

Oni p. n. društveniki, kateri svoja poslopja uže počenši z letom 1878 pri tem društvu zavarovana imajo in še dalje pri njem zavarovani ostati želijo, postanejo deležni zneskov, ki se pri gospodarjenju v omenjenem letu niso potrošili, ampak prihranili, ter se jim bo **deset procentov** predpisane svote vračunilo tako, da bodo

za ta znesek znižano društvenino za l. 1880 vplačevali.

V Gradcu mesenca decembra 1879.

Ravnateljstvo

vzajemne zavarovalnice Graške proti ognju.

1—3

(Ponatis se ne plačuje.)